

Hallituksen esitys Eduskunnalle yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittäviä maksuja koskevaksi lain-säädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin toimituskirjoista ja muista toimenpiteistä ei enää perittäisi leimaveroa, lunastusta ja toimituspalkkiota, vaan suoriteperusteisia maksuja. Samalla ehdotetaan luovuttavaksi kansalaisten kannalta hankalasta liiteleimojen sekä posti- ja lähetysmaksujen perimisestä. Edellytykset uuteen maksujärjestelmään siirtymiselle ovat olemassa, koska yleisten alioikeuksien ja maistraattien henkilöstö ei palkkausjärjestelmän muutoksen jälkeen enää peritselleen lunastusta eikä toimituspalkkiota. Eräät julkiset notaarit perivät tosin vielä lunastuksia ja toimituspalkkiota itselleen, mutta heidänkin osaltaan palkkausperusteet muuttuvat viimeistään esitetyn maksujärjestelmän voimaan tullessa.

Uudistuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa maksun määräämistä, tehdä sen perusteet selkeiksi sekä mahdollistaa maksujen perinnässä ja seurannassa tietotekniikan tarjoaman hyödyn hyväksikäyttö. Maksujen suuruus määritetään suoritteiden keskimääräisten kokonaiskustannusten perusteella. Maksut ovat samanlaatuisista suoritteista samansuuruisia eli kiinteitä maksuja. Yleisessä alioikeudessa käsiteltävässä riita- ja rikosasiassa maksun tulee kattaa vähintään 20 prosenttia ja muissa asioissa vähintään 60 prosenttia suoritteiden

keskimääräisestä kokonaiskustannusarvosta. Nykyiset vapautukset maksujen suorittamisvelvollisuudesta yhdenmukaistettuina sisällytetään pääpiirteittäin uuteen järjestelmään.

Uudistuksen avulla tehostetaan viranomaisten toimintaa ja helpotetaan kansalaisten asiointia viranomaisessa. Uudistuksen tarkoituksena ei ole lisätä eikä vähentää tuomioistuinten ja muiden kysymyksessä olevien viranomaisten suoritteista perittävien maksujen kokonaismäärää. Maksujen perusteiden yhdenmukaistaminen vaikuttaa kuitenkin yksittäisten maksujen suuruuteen.

Uudistus on tarkoitettu toteutettavaksi siten, että säädetään laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista. Esitykseen sisältyvät myös ehdotukset tarvittaviksi muutoksiksi leimaverolakiin, lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annettuun lakiin, maksamismääräyslakiin ja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annettuun lakiin.

Esitys liittyy vuoden 1987 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	LAKITEKSTIT	12
1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	3	1. Laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista	12
1.1. Voimassa olevat säännökset	3	2. Laki leimaverolain muuttamisesta	13
1.2. Perusteet ja maksutyypit	3	3. Laki lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta	14
1.3. Maksuvelvollisuus	4	4. Laki maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta ..	14
1.4. Maksujen kattavuus	5	5. Laki eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	14
1.5. Maksusmenettely	6	LIITTEET	16
1.6. Epäkohdat	6	Rinnakkaistekstit (liite 1)	16
1.7. Asian valmistelu	6	2. Laki leimaverolain muuttamisesta	16
2. Ehdotettavan järjestelmän pääpiirteet	7	3. Laki lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta	18
3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	7	4. Laki maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta ..	18
4. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset	7	5. Laki eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	19
5. Esityksen yhteys eräisiin muihin uudistuksiin	8	Asetusluonnokset (liite 2)	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8	1. Asetus yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista ...	20
1. Lakiehdotusten perustelut	8	2. Asetus maksamismääräysasetuksen 3 §:n kumoamisesta	23
1.1. Laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista	8	3. Asetus toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkioista annetun asetuksen muuttamisesta	24
1.2. Laki leimaverolain muuttamisesta	10		
1.3. Laki lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta	11		
1.4. Laki maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta	11		
1.5. Laki eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	11		
2. Tarkemmat säännökset	11		
3. Voimaantulo	12		
4. Säättämisyjärjestys	12		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Voimassa olevat säännökset

Tärkeimmät niistä nykyisistä maksusäädöksistä, jotka koskevat yleistä alioikeutta, maistraattia ja julkista notaaria, ovat leimaverolaki (662/43) ja toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkioista annettu asetus (807/42) eli toimituskirja-asetus, joka on annettu eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista annetun lain (806/42) nojalla. Muita sovellettavia säädöksiä ovat lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjain yksinkertaistamisesta annettu laki (418/65), asiakirjain lähettämistä annettu laki ja asetus (74/54 ja 75/54), eräiden asiakirjain lähettämistä tuomioistuimille annettu laki ja asetus (248/65 ja 655/65), maksamismääräyslaki ja -asetus (319/54 ja 1117/77), valtion maksuperustelain (980/73) nojalla annetut asetus haastetiedoksiannosta suoritettavista maksuista (268/85) ja asetus oikeaksi todistamattomista jäljennöksistä valtiolle perittävistä maksuista (110/77), avioliittolain ja sen voimaantulon annettun lain soveltamisesta annettu asetus (368/29) eli avioliittoasetus ja kaupanvahvistaja-asetus (1080/79).

1.2. Perusteet ja maksutyypit

Yleisten alioikeuksien ja maistraattien suoritteita peritään valtiolle tuloja leimaverona, postija lähetyksmaksuina, kopiomaksuina sekä tiedoksi-antomaksuina. Toimituskirja-asetuksen mukaiset lunastukset ja toimituspalkkiot sekä avioliittoasetuksen mukaiset lunastukset peritään myös leimaverona, koska tuomiokuntien, raastuvanoikeuksien ja maistraattien henkilöstö on siirretty kokonaispalkkaukseen. Lunastusten ja toimituspalkkioiden perimisestä leimaveron muodossa valtiolle on säädetty leimaverolain 8 a §:ssä.

Leimavero peritään pääsääntöisesti maksuvolliselle annettavasta toimituskirjasta. Toimituskirjasta suoritettava leimavero määräytyy joko

sivuluvun mukaan tai on kiinteä sivuluvusta riippumaton. Viranomaisen suorittamista erillisistä toimenpiteistä perittävä leimavero on pääsääntöisesti kiinteä. Poikkeuksena kiinteähintaisuudesta mainittakoon niin sanottu omavaraisuustodistus, jonka hinta määräytyy holhouspöytäkirjojen tarkistusvuosien perusteella. Toimituskirjasta perittävää leimaveroa määrittäessä joudutaan lähes kaikissa tapauksissa soveltamaan sekä leimaverolakia että toimituskirja-asetusta ja suorittamaan laskutoimituksia, mistä esimerkkinä voidaan esittää lainhuudosta tavallisesti perittävien maksujen kokonaisuus:

	lunastus	leimavero
päätös	30,—	260,—
todistus	2,50	
rekisteröinti	9,50	
kuulutus	2,80	
yhTEensä leimaverona		304,80

Tuomioistuinten nykyiseen maksujärjestelmään liittyy edellä kuvattujen maksutyypisten leimaveron muodossa perittävien tulojen lisäksi selkeästi verotyyppisiä tuloja, esimerkkeinä kiinteistön omistusoikeuden luovutusleimavero, velkakirjasta menevä leimavero ja niin sanottu liiteleima. Tuomioistuimien on velvollinen tarkistamaan, että sille esitetyt asiakirjat on varustettu oikealla määrällä leimamerkkejä. Liiteleimasta on säädetty leimaverolain 13 §:ssä. Tuomioistuimelle annettava asiakirja on nykyään pääsääntöisesti varustettava tuomioistuimesta riippuen 4, 8 tai 12 markan leimamerkillä. Tätä liiteleimaksi kutsuttua veroa on perusteltu muun muassa sillä, että se vähentää turhien ja epäolennaisien asiakirjojen jättämistä tuomioistuimille. Liiteleimojen tuotosta lähes puolet koostuu lainhuudatusasioista, joissa liitteiden määrä on melko suuri. Liiteleimojen tuotto valtiolle yleisistä alioikeuksista on arvioitu noin 6 miljoonaksi markaksi vuodessa.

Julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteet on myös säädetty leimaverolaissa ja toimituskirja-asetuksessa. Kokonaispalkkaukseen jo siirretyt maistraatin palveluksessa olevat

julkiset notaarit perivät toimituskirja-asetuksen mukaiset lunastukset leimaveron muodossa valtiolle muun leimaveron yhteydessä. Sitä vastoin sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluvat julkiset notaarit eli henkikirjoittajat, nimismiehet ja apulaisnimismiehet, Ahvenanmaan lääninhallituksen julkiseksi notaariksi määräämä lääninhallituksen virkamies sekä oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvouti ja maakunnansyyttäjä ovat oikeutettuja perimään itselleen toimituskirja-asetuksessa säädettyjä lunastuksia ja palkkioita toimennpiteistään julkisena notaarina. Leimaveron he perivät valtiolle. Julkisen kaupanvahvistajan tehtävästä kaikki julkiset notaarit ovat oikeutettuja perimään itselleen palkkioita ja korvauksia kaupanvahvistaja-asetuksessa säädettyjen perusteiden mukaisesti. Virkasivutulojärjestelmä on tarkoitettu lakkauttaa viimeistään ehdotetun maksujärjestelmän voimaantullessa kaikkien julkisten notaarien osalta lukuunottamatta kaupanvahvistajan tehtävää.

Raastuvanoikeuksien ja maistraattien samoin kuin paikallispoliisin sekä Ahvenanmaan maakunnanvoudinviraston haastemiehinä toimivien virkamiesten suoritteista peritään valtiolle maksuja haastetiedoksiannosta suoritettavista maksuista annetun asetuksen mukaisesti.

Kopiomaksuina yleiset alioikeudet, maistraatit ja julkiset notaarit perivät valtiolle oikeaksi todistamattomista jäljennöksistä annetun asetuksen mukaisia maksuja.

Posti- ja lähetyksmaksun periminen valtiolle yleisessä alioikeudessa perustuu eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annettuun lakiin ja asetukseen. Maistraatin ja julkisen notaarin osalta posti- ja lähetyksmaksun perimisestä on säädetty asiakirjain lähettämisestä annetussa laissa ja asetuksessa.

1.3. Maksuvelvollisuus

Sekä leimaverolaki että toimituskirja-asetus perustavat maksuvelvollisuuden (velvollisuuden suorittaa leimaveroa, lunastusta ja toimituspalkkiota) sille, jolle toimituskirja tulee. Tuomioistuimessa kanteen johdosta käsitellystä asiasta (niin sanotusta varsinaisasiasta) kantaja on velvollinen lunastamaan pöytäkirjanotteen ilman eri tilausta. Vastaaajalle ote tai jäljennös pöytäkirjasta toimitetaan vain tilauksesta. Hakemusasioissa leimaveron, lunastus ja toimituspalkkio peritään hakijalta toimituskirjaa luovutettaessa. Konkurssi-

asiassa mainitut maksut peritään konkurssipesältä. Valitustapauksessa tyytymättömyyden ilmoittaja on velvollinen lunastamaan pöytäkirjanotteen. Todistuksen tai muun asiakirjan tilaaja suorittaa maksun asiakirjan saadessaan. Mikäli useampi kantaja saman haasteen nojalla ajaa yhteistä kannetta, ovat he velvolliset lunastamaan vain yhden pöytäkirjanotteen.

Maksuvelvollisuudesta vapauttamisesta on yksityiskohtaiset ja toisistaan jossain määrin poikkeavat säännökset sekä leimaverolaissa että toimituskirja-asetuksessa. Lisäksi eräissä muissa säädöksissä on leimaverovapautta koskevia säännöksiä.

Maksuvapautuksista on säädetty siten, että ne kohdistuvat yleensä tiettyyn asianosaistahoon tai siten, että tietty toimituskirja, esimerkiksi pöytäkirja rikosasiassa on säädetty leimaverosta vapaaksi.

Toimituskirja-asetuksen 4 §:n mukaan toimituskirjan lunastuksen suorittamisesta ovat vapaat valtio ja sen laitokset sekä virka-asioissa valtion viranomaiset ja viralliset syyttäjät, holhouslautakunta ja uskottu mies sellaiseen toimeen määrättäessä sekä päämiehensä puolesta asiaa ajassaan, milloin päämiehellä ei tiedetä Suomessa olevan sellaisia varoja, joista toimituskirjain lunastus voitaisiin suorittaa. Lunastuksen suorittamisesta eivät kuitenkaan ole vapaat Helsingin yliopisto, Suomen Pankki, valtiokonttori, valtionrautatiet, posti- ja telelaitos eivätkä valtion viranomaiset valtion metsiä, tiloja, teollisuuslaitoksia, kanavia tai virallista lehteä koskevista asioista. Toimituskirja-asetuksen 5—7 §:ssä on säädetty, mistä toimituskirjoista ei peritä lunastuksia.

Leimaveron suorittamisesta ovat vapaat leimaverolain 2 §:n mukaan valtio ja valtion laitokset, kansaneläkelaitos, Kehitysaluerahasto Oy, Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy, Postipankki ja Suomen Pankki sekä virka-asioissa valtion viranomaiset.

Saman lain 11 §:ssä on säädetty vapaaksi toimituskirjan leimaveron suorittamisesta holhouslautakunta, vieraan valtion tuomioistuin, viranomaisen ja kansalainen sekä kansainvälinen elin kansainvälisissä oikeusapuasioissa, uskottu mies toimeensa määrättäessä sekä päämiehensä puolesta ajamassaan asiassa, milloin päämiehellä ei tiedetä Suomessa olevan sellaisia varoja, joista leimaveron voitaisiin suorittaa, maksuttoman oikeudenkäynnin saanut henkilö siinä asiassa, jossa maksuton oikeudenkäynti on myönnetty, tarvitsemiensa toimituskirjojen sekä annetun tuomion tai päätöksen täytäntöönpanoa koskevan ulosotonhaltijan päätöksen osalta, sekä varattomaksi

todettu henkilö hänen etuaan ja oikeuttaan koskeissa asioissa.

Tietety toimituskirjat on lain 12 §:ssä säädetty määrättyissä olosuhteissa leimaverosta vapaiksi. Tämän pykälän nojalla ovat muun muassa virallisen syyttäjän ajaman rikosasian pöytäkirjat maksuttomia myös muille asianosaisille kuin syyttäjälle muusta paitsi lunastuksen osuutta vastaavasta leimaverosta.

Milloin asianomainen henkilö on oikeutettu saamaan pyytämänsä asiakirjan maksutta, tapahtuu myös asiakirjan lähettäminen hänelle maksutta (asiakirjain lähettämisestä annetun asetuk-

sen 8 §:n 4 mom. ja eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun asetuksen 4 §:n 2 mom.).

1.4. Maksujen kattavuus

Kattavuus (kustannusvastaavuus) eli missä määrin nykyisillä tuloilla katetaan menoja tuomiokunnissa sekä raastuvanoikeuksissa ja maistraateissa ilmenee seuraavasta asetelmasta, joka perustuu tilinpäätöstietoihin vuodelta 1985.

	Tuomiokunnat	Raastuvan- oikeudet ja maistraatit	Yht.
Tulot	74 719 329	35 075 640	109 794 969
— leimaverot asiakirjojen myynnistä	72 062 528	29 379 883	101 442 411
— kopiotulot	72 310	62 085	134 395
— posti- ja lähetyksmaksut	2 584 491	704 429	3 288 920
— haastemiesten maksut		4 929 243	4 929 243
Menot	139 261 382	152 187 153	291 448 535
— palkkausmenot	106 415 375	120 308 531	226 723 906
— muut menot	32 846 007	31 878 622	64 724 629
Kattavuus	53,7 %	23,0 %	37,7 %

Tuomiokunnissa ei ole haastemiestoiminnasta kertyviä tuloja eikä vastaavasti palkkausmenoja, koska tiedoksiantotehtävien hoito on tuomiokuntien alueella järjestetty nimismiespiirien ja Ahvenanmaalla maakunnanvoudinviraston toimesta tapahtuvaksi.

Virastokohtaisesti tulojen kattavuus vaihtelee 13,8 ja 84,8 %:n välillä. Tuomioistuimissa, jossa on paljon kiinteistöasioita, kattavuus on korkea, esimerkiksi Vehmaan tuomiokunta. Tuomioistuimissa, jossa rikosasioita on paljon, kattavuus on pieni esimerkiksi Espoon tuomiokunta ja Helsingin raastuvanoikeus. Kattavuuseroa tuomiokuntien ja raastuvanoikeuksien välillä selittää myös se, että raastuvanoikeudessa on kolmen tuomarin kokoonpano, kun taas kihlakunnan-oikeuden kokoonpanoon kuuluu vain yksi valtion palkkaama tuomari ja lautakunta, jonka jäsenten palkkauksen ja kulut suorittavat kunnat.

Kustannusvastaavuuden tarkastelusta on edellä ulkopuolelle jätetty kiinteistön luovutusleimaverot ja velkakirjasta menevä leimaverot sekä liiteleimatulot.

Julkisten notaarien osalta ei ole mahdollista esittää vastaavaa kattavuusvertailua, koska heistä lähes kaikki ovat virkamiehiä, joiden päätehtävät

ovat muita kuin julkisen notaarin toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Suoritekohtaisesti tarkasteltuna leimaveroon, lunastuksiin ja toimituspalkkioihin perustuvan maksujärjestelmän kustannusvastaavuus on hyvin kirjavaa ja epäjohdonmukaista. Pääsääntöisesti voidaan todeta, että kattavuus hakemusasioissa on korkea, esimerkiksi lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa peritään joskus leimaverot ja muita maksuja jopa enemmän kuin niiden käsittelystä aiheutuu kustannuksia valtiolle. Varsinaisasioissa sen sijaan maksut peittävät lähinnä ainoastaan toimituskirjan valmistumisesta aiheutuvat menot, mutta ei muita asian käsittelykustannuksia. Maksut varsinaisasioissakin voivat kuitenkin nousta toimituskirjan lehtiluvusta riippuen hyvinkin korkeiksi ja toisaalta hakemusasioissa jäädytettyyn työhön nähden alhaisiksi.

Syynä siihen, että yleisten alioikeuksien ja maistraattien kustannusvastaavuus jää 37,7 prosenttiin, on paitsi se, että useimpien suoritteiden hinnat ovat alle omakustannusarvon, myös maksuttomien asioiden määrä. Näistä luonnollisesti huomattavin osa on virallisen syyttäjän ajamia rikosjuttuja, joita on kaikista istunnoissa käsitellyistä asioista noin puolet. Lisäksi maksuttomat

oikeudenkäynnit, (maksuttomasta oikeudenkäynnistä annettu laki; 87/73), joita on yleisissä alioikeuksissa viime vuosina myönnetty noin 21 000 kappaletta vuodessa, alentavat kustannusvastaavuutta.

1.5. Maksatusmenettely

Leimaveron suorittamisessa on kaksi eri järjestelmää. Kiinteistöjen luovutusleimaveron, tuomioistuimelle annettavasta velkakirjasta ja muusta saamistodisteesta perittävän leiman sekä liiteleiman valtio perii siten, että maksuvelvollinen hankkii itse leimamerkit ja kiinnittää ne asiakirjaan tai hän maksaa leimaveron määrän kiinteistön luovutuksesta lääninkassaan saaden luovutuskirjaan merkinnän veron suorittamisesta. Tuomioistuimen kansliassa tai oikeuden istunnossa asiakirjan vastaanottaja tarkistaa, että asiakirja on oikein leimattu.

Sen sijaan leimavero tuomioistuimen ja maistraatin toimituskirjasta ja muusta toimenpiteestä peritään siten, että asiakkaalle annettava toimituskirja varustetaan viranomaisen toimesta leimalla käyttäen apuna tavallisesti nykyään leimaverokonetta. Asiakas on velvollinen lunastamaan käteisellä toimituskirjan kansliasta taikka se toimitetaan ja maksu peritään häneltä postiennakolla.

Leimaverojen lisäksi yleisissä alioikeuksissa ja maistraateissa kerätään jäljennösmaksuja sekä posti- ja lähetysmaksuja. Lisäksi haastemiesten suoritteista peritään maksuja, jotka kerätään oikeusministeriön maksupisteiden tileille; maksuvelvolliselle annetaan maksun suorittamiseksi tilillepanokortti tai maksu peritään postiennakolla.

Toimituskirjoista perittävien leimaverojen sekä posti- ja lähetysmaksujen seuraamista varten yleisissä alioikeuksissa ja maistraateissa on manuaalinen kirjanpito.

Kassanhoito ja kirjanpito vaatii virastosta riippuen 1—8 henkilön työpanoksen ja aiheuttaa siten tulokertymään verrattuna runsaasti työtä.

1.6. Epäkohdat

Leimaveroon, lunastuksiin, toimituspalkkioihin ja erillisiin maksuihin perustuvasta järjestelmästä aiheutuu vaikeita ja paljon työtä aiheuttavia säännösten soveltamisongelmia erilaisine tulkintoineen. Maksujen perusteista puuttuu osittain myös johdonmukaisuus. Maksatusmenettely

ja siihen liittyvä kirjanpito ovat nekin erittäin suuritöisiä.

Tuomioistuimessa asioivalle kansalaiselle tuottaa vaikeuksia selvittää, ovatko häneltä perityt maksut säännösten mukaisia. Perintämenettely, erityisesti liiteleimojen käyttö, aiheuttaa yleensä lisäksi tarpeetonta vaivaa yksinkertaistenkin asioiden hoitamisessa.

Huomionarvoista on myös se, että tulojen tilittäminen valtiolle vie varsin pitkän ajan. Lisäksi tiedon saanti tulokertymästä ja -kehityksestä on hidasta. Posti- ja lähetysmaksujen erillinen perintä ei enää nykyoloissa vastaa siitä aiheutuvaa työtä.

Maksujen ajan tasalla pitäminen on vaikeaa, koska maksujen tarkistaminen vaatii usean eri säännöksen muuttamista. Asianmukaisena ei voida myöskään pitää sitä, että maksujen suuruus edelleen määräytyy nykyisten vanhojen säännösten johdosta lähinnä verotus- ja palkkausperusteista eikä toiminnasta aiheutuvista kustannuksista.

Tästä syystä säädösten ajan tasalla pitäminen ei kuulu toiminnasta sinänsä vastaavalle oikeusministeriölle, vaan lähinnä valtiovarainministeriölle; leimaveron osalta sen vero-osastolle sekä lunastusten ja toimituspalkkioiden osalta palkkaosastolle.

1.7. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatoimena ministeriön asettaman maksutyöryhmän 12 päivänä helmikuuta 1986 jättämän mietinnön pohjalta. Työryhmässä oli oikeusministeriön lisäksi edustettuna valtiovarainministeriö. Työryhmän mietinnöstä antoivat lausunnon valtiovarainministeriö, sisäasiainministeriö, Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin ja Kouvolan hovioikeudet, Helsingin, Tampereen, Turun ja Lahden raastuvanoikeudet, Helsingin, Tampereen ja Turun maistraatit, Oulun ja Jyväskylän raastuvanoikeudet ja maistraatit, Ahvenanmaan, Espoon, Hyvinkään, Imatran, Pirkkalan, Vantaan ja Tuusulan tuomiokunnat, Suomen Kaupunkituomarien Yhdistys r.y., Suomen kihlakunnan- ja käräjätuomarit r.y., Suomen Henkikirjoittajayhdistys r.y. sekä Suomen nimismiesyhdistys r.y. Lausunnonantajista lähes kaikki katsoivat uudistuksen tarpeelliseksi sekä hyväksyivät esitetyt periaatteet. Lakiluonnokseen esitettiin tehtäväksi tosin tarkennuksia. Enemmän huomion lausunnonantajajat suuntasivat mietintöön liitettyyn aset-

luonnokseen, jota on viimeistely lausunnoissa esitetyt ehdotukset huomioon ottaen.

2. Ehdotettavan järjestelmän pääpiirteet

Yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista ehdotetaan perittäväksi maksuja, joita koskevat maksuperusteet säädetään lailla ja yksityiskohtaiset maksut asetuksella. Leimaveron ja lunastuksen perintä toimituskirjoista ja viranomaisten toimenpiteistä lakkaa näissä viranomaisissa. Liiteleiman perinnästä yleisessä alioikeudessa myös luovutaan.

Leimaverolain 4 luvussa säädetty kauppakirjasta, vaihtokirjasta ja muusta luovutuskirjasta sekä 7 luvussa säädetty velkakirjasta tai muusta saamistodistuksesta perittävän leimaveron kanto jää ennalleen.

Maksut olisivat kiinteitä ja määräytyisivät keskimääräisten kokonaiskustannusten perusteella pääsääntöisesti siten, että ne peittävät vähintään 60 % suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrästä. Riita- ja rikosasian käsittelystä yleisessä alioikeudessa perittävän maksun tulisi kattaa kuitenkin vain vähintään 20 % suoritteiden kokonaiskustannuksista. Suoritteiden, joita tuottavat myös muut kuin mainitut viranomaiset, maksu voitaisiin määrätä samansuuruiseksi kuin miksi se on muualla säädetty. Kokonaiskustannusarvo lasketaan palkkaus- ja muiden henkilökustannusten sekä tarvikke-, laite-, huoneisto- ja muiden vastaavien kustannusten perusteella, joiden tarkempi laskutapa säädetään asetuksella.

Maksuvelvollinen on asian vireille saattanut asianosainen taikka hänen sijaansa tullut henkilö. Konkurssiasianssa maksu peritään konkurssipesältä.

Maksuvapautussäännökset noudattelevat suurelta osin nykyisiä säännöksiä niitä yhdenmukaistaen. Maksuista vapaita ovat valtion viranomaiset, mistä muun muassa seuraa, että virallisen syyttäjän ajamista rikosjutuista ei oikeudenkäyntimaksua peritä. Sosiaali- ja holhousasioita käsitteleviltä kunnallisilta viranomaisilta ei myöskään maksua peritä. Kansainvälisoikeudellisten sopimusten perusteella vieraan valtion viranomaiset, kansalaiset ja kansainväliset elimet voidaan sopia mukaan nojautuvissa asioissa saattaa vapaaksi maksun suorittamisesta. Lisäksi maksuvelvollisuudesta voidaan asetuksella vapauttaa, kun se

on oikeudenhoidollisesti erityisen tärkeää. Valtion liikelaitoksilta maksut tultaisiin perimään.

Maksut peritään pääsääntöisesti suoritteiden valmistumisen jälkeen. Lisäksi on mahdollista säätää asetuksella maksuajasta, jonka kuluessa maksu voidaan suorittaa, mikä mahdollistaisi laskutusmenettelyn käytön. Postiennakkomenettely tulee säilymään asiakirjojen toimittamisen ja maksujen perinnän välineenä. Ennakkomaksun suorittaminen tehdään myös mahdolliseksi ainakin tapauksissa, joissa siitä ei aiheudu haittaa.

Viivästyskoron ja perimiskulujen sijaan voidaan asetuksella säätää perittäväksi kiinteä viivästysmaksu.

Nykyisin sovellettavista maksusäädöksistä tulee käyttöön jäämään haastetiedoksiannosta suoritettavista maksuista annettu asetus ja oikeaksi todistamattomista jäljennöksistä valtiolle perittävistä maksuista annettu asetus.

Julkisen kaupanvahvistajan oikeuteen peria palkkiota ja korvauksia ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia tehtävän luonteen ja sen vuoksi, että julkisina kaupanvahvistajina toimii toistaiseksi huomattava määrä tuomioistuimen määräyksen perusteella muita kuin valtion virkamiehiä.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Ehdotus ei aiheuta muita organisatorisia muutoksia kuin virastojen sisällä kassanhoidon ja kirjanpidon vähäisiä uudelleen järjestelyjä. Maksujen määrittämisen, kassanhoidon ja kirjanpidon yksinkertaistaminen vapauttaa virastoissa henkilöstöä jossain määrin muihin tehtäviin. Tämän johdosta ja koska järjestelmän uudistamisen yhteydessä on tarkoitus ottaa käyttöön uudenaikaisia laskutus- ja kirjanpito-tekniikkaa, voidaan virastojen kansliapalveluja tehostaa. Henkilöstön määrään uudistus ei välittömästi vaikuta.

4. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen liitteenä olevan asetuksen mukaisilla vuoden 1986 hintatasoa noudattavilla maksuilla on arvioitu kerättävän valtiolle maksutuloja yleisissä alioikeuksissa ja maistraateissa 122,1 miljoonaa markkaa vuodessa. Vastaavasti leimaverotulot asiakirjojen myynnistä vähenevät noin 101,4 miljoonaa markkaa ja liiteleimatulot noin 6 miljoonaa markkaa vuodessa. Lisäksi poistuu

posti- ja lähetysmaksutuloja noin 3,2 miljoonaa markkaa. Ehdotetulla järjestelmällä valtion tulot lisääntyvät siten noin 11,5 miljoonaa markkaa vuodessa, joka johtuu siitä, että nykyisiä maksuperusteita ei ole useaan vuoteen tarkistettu.

Siirtymävaiheessa joudutaan hankkimaan uusia koneita ja kalusteita noin 1 miljoonalla markalla ja kouluttamaan henkilökuntaa, mikä käytännössä merkitsee noin 400 000 markan menoerää.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla julkisen notaarin tehtävistä henkikirjoittajien on arvioitu keräävän valtiolle ehdotetun järjestelmän mukaisia maksuja noin 250 000 markkaa ja nimismiesten noin 2,8 miljoonaa markkaa vuodessa. Vastaavasti vähennys leimaverotuloissa julkisen notaarin tehtävistä henkikirjoittajilla on arvioitu noin 50 000 markaksi sekä nimismiehillä ja apulaisnimismiehillä noin 550 000 markaksi vuodessa. Lisäksi henkikirjoittajien ja nimismiesten palkkausperusteiden muutos tulee aiheuttamaan valtiolle noin 1,1 miljoonan markan lisämenon, mikä vastaa mainituilta virkamiehiltä lakkaavien lunastusten ja toimituspalkkioiden nykyistä määrää.

5. Esityksen yhteys eräisiin muihin uudistuksiin

Edellytykset ehdotettuun maksujärjestelmään siirtymiselle on luotu suurimmalta osin viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Kaupunkien ylläpitämät raastuvanoikeudet ja maistraatit siirrettiin valtion hallintoon kuuluviksi viran-

omaisiksi 1 päivänä huhtikuuta 1978. Kaupunkituomareiden kokonaispalkkaus toteutettiin 1 päivänä marraskuuta 1983. Tuomiokuntien virkamiesten vaiheittainen kokonaispalkkaukseen siirto saatettiin päätökseen 1 päivänä marraskuuta 1984. Sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluvien henkikirjoittajien julkisena notaarina ja siviilivihkimis- ja kuulutusviranomaisena sekä nimismiesten ja apulaisnimismiesten julkisena notaarina sekä majoitus- ja ravitsemisliiketarkastajana keräämistä virkasivutuloista ollaan luopumassa korvaamalla ne virkamiehille erikseen sovittavalla tavalla.

Hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annettu laki (307/86) tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987 eli samanaikaisesti kuin tässä ehdotettu maksujärjestelmä on tarkoitettu tulevaksi voimaan. Uudistusten ajallinen yhteys on tärkeää siksi, että maksut hakemusasioissa säilyisivät suunnilleen entisellä tasolla. Hakemusasioiden maksuvelvollisuudesta on uudessa laissa säädetty, että hakija on velvollinen lunastamaan ainoastaan päätöksen tai todistuksen tehdystä toimenpiteestä eikä koko pöytäkirjaa. Leimaverolakia sovellettaessa maksu perittäisiin sivuluvun mukaan, mikä merkitsisi huomattavasti nykyistä pienempää maksua. Uuden maksujärjestelmän mukaiset maksut määrätään kokonaiskustannusten perusteella ja ovat rinnastettavissa nykyisin perittävän leimaveron määrään.

Muut tuomioistuimet on tarkoitus siirtää maksujärjestelmän piiriin ennen seuraavaa vuosikymmenen vaihdetta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista

Yleistä. Valtion maksuperustelain (980/73) nojalla olisi mahdollista säätää myös oikeuslaitoksen maksuista. Sanotussa laissa on kuitenkin pääsäännöksi asetettu se, että suoritteet hinnoitellaan täyteen omakustannusarvoon, mistä pääsäännöstä oikeuslaitoksen suoritteiden osalta tu-

lee voida oikeudenhoidollisista ja sosiaalisista syistä poiketa monissa kohdin. Valtion maksuperustelaissa on maksuvelvollisuudesta vapauttamiselle asetettu ahtaat rajat. Lain mukaan maksullisista suoritteista on maksut perittävä myös valtion viranomaisilta, jollei asetuksella toisin säädetä. Oikeuslaitokseen kuuluvien viranomaisten suoritteiden osalta nykyiset laeissa olevat maksuvapautusperiaatteet ovat suurimmalta osin edelleen perusteltuja, minkä vuoksi maksuvelvollisuudesta vapauttamiselle tarvitaan valtion maksuperustelaissa säädettyä laajempi lainsäädännöllinen pe-

rusta. Erityisesti edellä mainituista syistä tarvitaan oikeuslaitosta koskevista maksuperusteista oma lakinsa, joka tässä vaiheessa tulisi koskemaan yleistä alioikeutta, maistraattia ja julkista notaaria.

1 §. Pykälä määrittelee ne viranomaiset, joiden suoritteista perittävistä maksuista laissa säädetään. Yleisellä alioikeudella tarkoitetaan nykyisiä raastuvanoikeuksia ja kihlakunnanoikeuksia. Yhtenäisen alioikeuden toteuduttua laki koskisi sitä. Laki koskisi edelleen maistraatteja, jotka toimivat raastuvanoikeuskaupungeissa joko itsenäisinä taikka raastuvanoikeuden yhteydessä sekä kaikkia julkisia notaareja. Julkisia notaareja ovat virkansa puolesta sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluvat henkikirjoittajat (59), nimismiehet (224) ja apulaisnimismiehet (80). Raastuvanoikeuskaupungeissa julkisena notaarina toimii maistraatin lainoppinut virkamies muun virkansa ohella. Helsingin maistraatissa on kaksi julkisen notaarin virkaa. Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareja ovat virkansa puolesta henkikirjoittaja, maakunnansyyttäjä ja maakunnanvouti sekä Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen julkiseksi notaariksi määräämä lääninhallituksen lainoppinut virkamies.

2 §. Pykälän mukaan maksun suuruus määrätään suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten perusteella. Kokonaiskustannuksiin lasketaan kuuluvaksi palkka- ja niihin liittyvät henkilökustannukset sekä muut suoritteen tuottamisesta aiheutuneet kustannukset.

3 §. Pykälässä määritellään, miten kokonaiskustannukset lasketaan. Palkkakustannuksia ovat suoritteen tuottamiseen välittömästi osallistuneiden henkilöiden tehollisen työajan palkat. Palkkaukseen liittyviä henkilökustannuksia ovat kustannukset, jotka aiheutuvat vuosilomapalkoista tai -korvauksista, lomarahasta, sairausajan palkkauksesta, sosiaaliturvamaksuista, eläkekustannuksista ja muista tämän kaltaisista kustannuseristä. Tällaiset kustannukset määritellään yleensä tietynä prosenttiosuutena varsinaisista palkkamenoista. Sen johdosta ehdotetaan, että kysymyksessä oleva prosenttiosuus vahvistettaisiin asetuksella. Valtion maksuperustelain tämän hetkisten soveltamisohjeiden mukainen prosenttiosuus on 68 % tehollisen työajan palkasta.

Muita kustannuksia ovat virastojen tulo- ja menoarvion mukaiset muut kulutusmenot, kaluston hankkimismenot, osuus lomakemenoista, atk-menoista sekä vuokra- ja siivousmenoista. Myös näiden kustannusten määrä voidaan laskea

prosenttiosuutena palkka- ja henkilökustannuksista. Muiden kustannusten määrä laskettuna viime vuosien tilinpäätöstietojen perusteella on 30 % palkka- ja henkilökustannuksista.

4 §. Pykälässä säädetään se, että asetuksella säädettävien maksujen tulee olla kiinteitä perustuen samanlaisten suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuviin keskimääräisiin kokonaiskustannuksiin. Tämä merkitsee sitä, että maksun suuruuteen esimerkiksi avioeroasiassa ei vaikuta se, käsitelläänkö asia raastuvanoikeudessa vai kihlakunnanoikeudessa, jossa matkakustannukset ja muut olosuhteet vaikuttavat kustannusrakenteeseen, eikä se mitä yksilöllisiä piirteitä oikeudenkäynti yksittäisessä asiassa saa. Maksut määritetään siten asian laadun ja käsittelymuodon mukaan kiinteiksi.

Kiinteän maksun suuruuden tulee kattaa yleisessä alioikeudessa käsiteltävissä riita- ja rikosasioissa (varsinaisasioissa) vähintään 20 prosenttia suoritteen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista. Käytännössä maksu tulisi olemaan lähellä alarajaa. Maksuperusteen säätäminen alle kokonaiskustannusten on perusteltua sen vuoksi, että kysymyksessä ovat yleensä asiat, joiden käsittely tapahtuu täysilukuisen alioikeuden istunnossa ja vaatii paljon aikaa. Kokonaiskustannukset näissä asioissa muodostuvat siten varsin korkeiksi. Asiat ovat useasti myös sellaisia, että yhteiskunta edellyttää niiden käsittelyä tuomioistuimessa, esimerkiksi avioeroasiat, tai sellaisia, että asianosainen joutuu oikeudenkäyntiin ilman omaa syytään. Oikeudenkäynti on osa yhteiskunnan peruspalveluista, joiden pitää säilyä kohtuuhintaisina. Myös valtion maksuperustelaki lähtee siitä, että oikeudenhoidollisesta syystä maksu saadaan määrätä alle omakustannusarvon.

Muissa yleisen alioikeuden käsittelemissä asioissa sekä maistraatin ja julkisen notaarin asioissa suoritteesta säädettävän maksun tulee kattaa vähintään 60 prosenttia suoritteen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista. Enimmäishinnaksi olisi mahdollista säätää suoritteen kokonaiskustannuksia vastaava määrä. Kysymykseen tulevien suoritteiden tuottaminen ei eräitä poikkeuksia lukuunottamatta vaadi paljon aikaa, minkä vuoksi suoritehintojen vahvistaminen mainitulla tavalla ei aiheuta kohtuuttomia maksuja.

Maksut vahvistetaan erityyppisille suoritteille asetuksella. Asetusta annettaessa suoritekohtaiset hinnat olisivat muissa kuin varsinaisasioissa lähellä täyttä keskimääräistä kokonaiskustannusarvoa ja varsinaisasioissa noin 25 prosenttia kokonaiskustannusarvosta. Hintojen tarkistuksiin ryhdyt-

täisiin siinä vaiheessa, kun maksujen perusteena olevien kokonaiskustannusten määrä on olennaisesti muuttunut maksun suuruuden määrittämisen perusteena olleesta kokonaiskustannusten määrästä.

5 §. Pykälässä säädetään poikkeus 2—4 §:ssä omaksuttuihin maksuperusteisiin. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että eräitä nyt kysymyksessä olevia viranomaisten hoitamia tehtäviä suorittavat myös eräät muut viranomaiset ja heidän suoritteistaan on olemassa maksusäännöksiä. Eri-suuruisten maksujen välttämiseksi pykälän antamalla valtuudella maksu voidaan määrätä samansuuruiseksi kuin miksi se on muualla laissa tai asetuksessa säädetty. Pykälän käyttöala tulee olemaan varsin suppea. Esimerkkinä voidaan mainita siviilivihkimis- ja kuulutusviranomaisen maksut.

6 §. Maksuvelvollinen on hakemus-, riita- ja rikosasiassa asian vireille saattanut asianosainen tai hänen sijaansa tullut henkilö. Muiden suoritteiden, esimerkiksi eri pyynnöstä annetun todistuksen osalta, maksuvelvollisuus on tilaajalla. Konkurssi-asiassa maksu perittäisiin konkurssin alettua pesän varoista. Maksuvelvollisuus tulisi näin noudattamaan nykyistä käytäntöä. Mikäli useampi henkilö yhdessä saman hakemuksen tai kanteen nojalla ajaa asiaa tuomioistuimessa, maistraatissa tai julkisen notaarin luona, ovat he velvollisia yhteisvastuullisesti suorittamaan vain yhden maksun.

7 §. Maksuista vapaiksi asetuksella voidaan säätää valtion viranomaiset, sosiaali- ja holhouslaitokset hoitavat kunnalliset viranomaiset sekä vieraan valtion viranomaiset, kansalaiset ja kansainväliset elimet asioissa, joissa maksuvelvollisuudesta vapauttaminen voidaan perustaa kansainvälisoikeudelliseen sopimukseen. Muusta maksuvapautuksesta voidaan säätää, jos se on oikeudenhoidollisesta syystä erityisen tärkeää. Nykyiseen järjestelmään verrattuna voidaan todeta, että tällä hetkellä leimaverolain ja toimituskirja-asetuksen maksuista vapauttamista koskevat säännökset eroavat toisistaan ja tämä ero on tarkoitus poistaa. Tärkein tästä johtuva muutos on se, että valtion liikelaitokset ja eräät valtion yhtiöt, joille on säädetty leimaverovapaus, joutuisivat maksamaan lain mukaiset maksut. Tämä vastaa valtion maksuperustelaisissa omaksuttua järjestelmää. Toisaalta eräät kunnalliset viranomaiset kuten holhous- ja sosiaalilautakunnat, joiden hoitoon on uskottu oikeudenhoidollisia ja muita valtion tehtäviä, on syytä vapauttaa oikeudenkäyntimaksuista. Lisäksi on huomattava, että mainittuja vapau-

tussäännöksiä täydentävät mahdollisuudet maksuttoman oikeudenkäynnin saamiseen lain nojalla sekä muualla laissa säädetty maksuvapautukset, esimerkiksi oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annetun lain (650/73) 34 §:n mukaan tuomioistuinten toimituskirja ja haaste annetaan sekä haastaminen toimitetaan maksutta.

8 §. Maksut peritään suoritteen valmistumisen jälkeen. Asetuksessa voidaan säätää maksuajasta, jonka kuluessa maksu tulee suorittaa, mikä mahdollistaa laskutusmenettelyn käytön. Maksu voidaan ottaa vastaan myös ennen suoritteen valmistumista, siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Pykälän 2 momentissa on tehty mahdolliseksi säätää asetuksella maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Sen mukaan on mahdollista säätää paitsi viivästyskorosta myös kiinteästä viivästysmaksusta, jota perittäisiin viivästyskoron ja perimiskulujen sijaan. Viivästysmaksun tulee olla kuitenkin kohtuullinen ja se voi olla suuruudeltaan enintään viivästyskoron ja perimisestä keskimäärin aiheutuvien kustannusten suuruinen. Perittävät maksut ovat yleensä pieniä ja maksusuoritusten laiminlyönnit ovat käytännössä vähäisiä. Pienten viivästyskorkojen laskemisesta ja perimisestä aiheutuu suhteettoman paljon työtä, mitä haittaa kiinteällä viivästysmaksulla voidaan vähentää.

9 §. Pykälä sisältää säännöksen asetuksenantovaltuudesta. Asetuksella tullaan säätämään edellä olevien perusteiden mukaan maksutyypit ja maksujen suuruus, maksuvapautukset, maksuaika ja perintätapa sekä viivästysmaksu. Asetusluonnos on tämän esityksen liitteenä (LIITE 2).

10 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987. Pykälä sisältää valtuutuksen siihen, että tarpeellisiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

1.2. Laki leimaverolain muuttamisesta

4 §. Leimaverolain 4 §:ssä on säädetty viranomaisista, joiden toimituskirjoista peritään leimaveroa. Koska ehdotetun yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista annettavan lain mukaan näiden viranomaisten suoritteista perittäisiin valtiolle maksuja, ehdotetaan leimaverolain 4 § muutettavaksi siten, että viranomaisten luettelosta poistettaisiin nämä ryhmään 5 kuuluvat

kihlakunnan- ja raastuvanoikeudet sekä niiden puheenjohtajat, maistraatit sekä julkiset notaarit.

10 §. Pykälässä on luettelo 6 ja 8 §:ssä säädettyjen leimojen sijasta eräistä toimituskirjoista tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityistä lupatodistuksista, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, perittävien leimaverojen määrästä. Ne toimituskirjat, joita antavat yksinomaan yleinen alioikeus, maistraatti tai julkinen notaari, ehdotetaan pykälästä poistettavaksi, koska vastaavista suoritteista säädetään perittäväksi maksuja toisaalla. Tämän johdosta nimikkeet Maksamismääräysilmoitus jäljennöksineen ja maksamismääräys ja Pöytäkirjanote ehdotetaan kumottaviksi. Rekisteriotetta koskevan nimikkeen 3 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus maistraattiin poistetaan. Todistusta koskeva nimike ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen julkista notaaria koskeva 1 ja 2 kohta kumotaan.

12 §. Pykälän 10 kohta ehdotetaan muutettavaksi sen johdosta, että lainhuutoja tai kiinnityksiä koskevista käsittelyistä toimituskirjoihin säädetään perittäväksi leimaveron asemesta maksuja. Toimituskirjan leimaveron vapautuksesta ei sen vuoksi voida enää säätää leimaverolaissa.

13 §. Pykälästä ehdotetaan niiden viranomaisten joukosta, joille esitettävä asiakirja on varustettava liiteleimalla, poistettavaksi kihlakunnan-oikeus ja raastuvanoikeus. Tästä aiheutuva tulonmenetykset korvautuu näiden viranomaisten suoritteista perittävänä maksuina.

1.3. Laki lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Pykälä koskee lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjanotteesta perittävää lunastusta sekä sisältää viittauksen toimituskirja-asetukseen. Koska yleisen alioikeuden suoritteista on ehdotettu säädettäväksi oma maksuperustelaki, jonka nojalla säädetään asetuksella myös kiinnitys- ja lainhuudatusasioissa perittävistä maksuista, säännös ehdotetaan kumottavaksi.

1.4. Laki maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta

Pykälä sisältää leimaverolain soveltamista koskevia säännöksiä maksamismääräysasioihin, minä vuoksi se on syytä kumota tarpeettomana maksujärjestelmän voimaan tullessa. Maksamis-

määräysasetuksen lunastusta koskeva 3 § tullaan samasta syystä kumoamaan (LIITE 2).

1.5. Laki eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Lain 1 §:n 1 momentissa on säädetty viranomaisista, joiden toimituskirjoista ja virkatoimista voidaan asetuksella säätää suoritettavaksi toimituskirjain lunastusta ja toimituspalkkiota. Kun maistraatit, julkiset notaarit, kihlakunnanoikeudet ja raastuvanoikeudet poistuvat näiden viranomaisten joukosta, jäävät ainoastaan ma- ja vesioikeudet sekä julkiset kaupanvahvistajat niihin oikeuslaitokseen kuuluvien viranomaisiin, joiden toimituskirjoista ja virkatoimista lunastusta ja toimituspalkkiota voidaan periä.

Lain 2 §:n 3 momentti, jossa on säädetty, että lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa annettavien toimituskirjain lunastusmaksujen perusteista on säädetty erikseen, ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Muutos edellyttää muutoksia myös asetukseen toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkiosta (LIITE 2).

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista annettavan lain 3 §:n mukaan kokonaiskustannusten laskemisessa huomioon otettavien muiden henkilökustannusten ja muiden kustannusten osuudet säädetään tarkemmin asetuksella. Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan maksuvelvollisuudesta vapauttamisesta säädetään asetuksella laissa määrätyn rajoituksen. Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää myös maksuajasta, jonka kuluessa maksut on suoritettava, sekä ennakkomaksun perimisestä. Viivästysseuraamukseksi maksuvelvollisuuden laiminlyömisestä on mahdollista asetuksella säätää perittäväksi viivästyskorkoa tai viivästyskoron ja perimiskulujen sijaan kiinteä viivästysmaksu. Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan tarkemmat säännökset perittävistä maksuista ja lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Luonnos maksuasetukseksi on liitetty esityksen ohkeen (LIITE 2).

3. Voimaantulo

Ehdotetut lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987. Eräiden julkisten notaarien vielä perimien virkasivutulojen lakkauttamisen korvaamisesta asianomaisille virkamiehille valmisteltavana oleva virkaehtosopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana.

4. Säättämisjärjestys

Hallitusmuodon 62 §:n mukaan valtion viranomaisten virkatoimista ja toimituskirjoista suoritettavien maksujen yleiset perusteet vahvistetaan lailla. Valtion maksuperustelaki on säädetty pe-

rustuslain säättämisjärjestyksessä. Syynä tähän on ollut se, että perustuslakivaliokunnan mukaan maksujen perusteisiin on katsottava kuuluvan, mistä valtion virastojen, laitosten tai muiden viranomaisten virkatoimista tai toimituskirjoista maksuja voidaan periä sekä millä tavoin maksujen suuruus määräytyy. Valtion maksuperustelain mukaan näitä yleisiä perusteita voidaan antaa lakia alemmalla tasolla, minkä vuoksi se oli säädettävä perustuslain säättämisjärjestyksessä. Nyt ehdotettavassa laissa mainitut yleiset perusteet on sisällytetty lakiin, jonka vuoksi se voidaan säätää tavallisena lakina.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista voidaan periä maksuja valtiolle sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Maksun suuruus määrätään suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten perustella. Kokonaiskustannuksissa otetaan huomioon suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvat palkkakustannukset, niihin liittyvät muut henkilökustannukset sekä muut kustannukset.

3 §

Palkkakustannuksiin lasketaan suoritteen tuottamiseen osallistuneiden eri henkilöstöryhmien tehollisen työajan keskimääräinen palkka (tehollisen työajan palkka).

Muilla henkilökustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, jotka johtuvat sosiaaliturvamaksuista, eläkekustannuksista, vuosilomapalkoista tai -korvauksista, lomarahosta, sairaus- ja äitiysloman sekä muiden vastaavien palkallisten poissaolojen palkkakustannuksista. Muiden henkilökustannusten määrä vahvistetaan asetuksella määrättäväksi prosenttiosuudeksi tehollisen työajan palkkakustannuksista.

Muilla kustannuksilla tarkoitetaan virastojen tarvike-, huoneisto-, kalusto- ja muista käyttömenoista aiheutuvia kustannuksia. Muiden kustannusten määrä vahvistetaan asetuksella määrättäväksi prosenttiosuudeksi tehollisen työajan palkka- ja muiden henkilökustannusten yhteismäärästä.

4 §

Samanlaatuisista suoritteista peritään asetuksella säädettävät kiinteät maksut. Kiinteän maksun suuruuden tulee perustua samanlaatuisien suoritteiden keskimääräisiin kokonaiskustannuksiin.

Kiinteän maksun suuruus määrätään siten, että se kattaa yleisessä alioikeudessa käsiteltävissä riita- ja rikosasioissa vähintään 20 prosenttia ja muissa asioissa vähintään 60 prosenttia suoritteen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista.

5 §

Sellaisista viranomaisen tehtävistä, joita suoritavat myös muut kuin tässä laissa mainitut viranomaiset, maksu voidaan määrätä samansuuruiseksi kuin se muualla laissa tai asetuksessa on säädetty.

6 §

Maksuvelvollinen on hakemus-, riita- ja rikosasiassa asian vireille pannut tai hänen sijaansa

tullut asianosainen ja muiden suoritteiden osalta suoritteiden tilaaja. Konkurssiasiassa maksu peritään konkurssin alettua konkurssipesän varoista.

7 §

Tämän lain nojalla säädettävien maksujen suorittamisesta voidaan asetuksella vapauttaa valtion viranomaiset, sosiaali- ja holhousasioita hoitavat kunnalliset viranomaiset sekä vieraan valtion viranomaiset, kansalaiset ja kansainväliset elimet asioissa, joissa vapautus voidaan perustaa Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen. Myös muutoin voidaan asetuksella säätää vapautus maksuvelvollisuudesta, jos se on oikeudenhoidollisesta syystä erityisen tärkeää.

8 §

Maksut peritään suoritteiden valmistumisen jäl-

keen. Asetuksella voidaan säätää ajasta, jonka kuluessa maksu voidaan suorittaa sekä ennakkomaksujen perimisestä.

Maksun suorittamisen laiminlyömisestä voidaan asetuksella säätää perittäväksi viivästyskor-koa. Viivästyskoron ja perimiskulujen sijaan voidaan asetuksella säätää perittäväksi kiinteä viivästy-
tysmaksu.

9 §

Tarkemmat säännökset perittävistä maksuista sekä lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

10 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 _____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 10 §:ään sisältyvät Maksamismääräysil-
moitusta jäljennöksineen ja maksamismääräystä ja Pöytäkirjanotetta koskevat nimikkeet sekä *Todistus-*
ta koskevan nimikkeen 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä

muutetaan 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä, 10 §:ään sisältyvä Rekisteriotetta koskevan
nimikkeen 3 kohta, 12 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 13 §:n 1 momentin johdantolause,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä 14 päivänä joulukuuta 1984
annetussa laissa (870/84), 10 §:ään sisältyvä Rekisteriotetta koskevan nimikkeen 3 kohta ja 13 §:n 1
momentin johdantolause mainitussa 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa sekä 12 §:n 1
momentin 10 kohta 25 päivänä maaliskuuta 1955 annetussa laissa (135/55), näin kuuluviksi:

4 §

Viranomaiset, joiden toimituskirjoista leimave-
roa on suoritettava, luetaan leiman määrän puo-
lesta kuuteen ryhmään seuraavasti:

5 ryhmä:

Maa- ja vesioikeudet sekä niiden puheenjohta-
jat.

10 §

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esi-
tettynä asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mi-
käli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja
8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava lei-
malla seuraavin määrin:

Rekisteriote:

— — — — —
3) kaupparekisteristä 50 markkaa sekä henki-
kirjoittajan paikallisviranomaisena pitämästä
kaupparekisteriin perustuvasta paikallisuettelosta
50 markkaa;

12 §

Leimaverosta ovat vapaat toimituskirjat:

— — — — —
asioissa, jotka koskevat:

— — — — —
10) sellaisten lainojen myöntämistä, joiden
saamistodisteet 51 §:n mukaan ovat vapaat lei-
maverosta;

13 §

Asiakirja, jonka asianosainen antaa tai esittää korkeimmalle oikeudelle, korkeimmalle hallinto-oikeudelle, hovioikeudelle, maa-oikeudelle taikka riita-asiassa vesiylioikeudelle tai vesioikeudelle, on sikäli kuin 14 ja 15 §:ssä sekä 4 ja 7 luvussa ei

toisin säädetä, laveuteen tai sivulukuun katso-
matta, varustettava leimalla seuraavin määrin:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki

lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjain yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan lainhuudatus- ja kiinnitys-
asiain pöytäkirjain yksinkertaistamisesta 23 päivä-
nä heinäkuuta 1965 annetun lain (418/65) 4 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

4.

Laki

maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 16 päivänä heinäkuuta 1954
annetun maksamismääräyslain (319/54) 17 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

5.

Laki

eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun
lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perus-
teista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetun lain 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä
joulukuuta 1973 annetussa laissa (981/73), ja

muutetaan 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa
(871/84), näin kuuluvaksi:

1 §

Maa- ja vesioikeuksien, julkisten kaupanvah-
vistajien, lääninvirkakunnan maalla olevien vir-

kamiesten, poliisilaitosten viranomaisten, radio-
laitteiden tarkastajien ja katsastajien, merentutki-
muslaitoksen, Helsingin, Jyväskylän ja Oulun

yliopistojen, eläinlääketieteellisen korkeakoulun, Teknillisen korkeakoulun, valtion oppi- ja merenkulkukoulujen, teknillisten oppilaitosten, kiinteistönvälittäjälautakunnan, kansa- ja oppikouluhallinnon virkamiesten ja maatalouspiirien piiripäälliköiden toimituskirjoista, mikäli niistä ei ole säädetty suoritettavaksi ainoastaan leimave-

roa, voidaan säätää otettavaksi lunastusta sekä mainittujen viranomaisten virkatoimista toimituspalkkioita.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

2.

Laki

leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 10 §:ään sisältyvät *Maksamismääräysilmoitusta jäljennöksineen ja maksamismääräystä ja Pöytäkirjanotetta* koskevat nimikkeet sekä *Todistusta* koskevan nimikkeen 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä

muutetaan 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä, 10 §:ään sisältyvä *Rekisteriotetta* koskevan nimikkeen 3 kohta, 12 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 13 §:n 1 momentin johdantolause,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (870/84), 10 §:ään sisältyvä *Rekisteriotetta* koskevan nimikkeen 3 kohta ja 13 §:n 1 momentin johdantolause mainitussa 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa sekä 12 §:n 1 momentin 10 kohta 25 päivänä maaliskuuta 1955 annetussa laissa (135/55), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Viranomaiset, joiden toimituskirjoista leimaveroa on suoritettava, luetaan leiman määrän puolesta kuuteen ryhmään seuraavasti:

5 ryhmä:

Maa-, vesi-, kihlakunnan- ja raastuvanoikeudet sekä niiden puheenjohtajat, maistraatit sekä julkkiset notaatit

5 ryhmä:

Maa- ja vesioikeudet sekä niiden puheenjohtajat.

10 §

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja 8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava leimalla seuraavin määrin:

Maksamismääräysilmoitus jäljennöksineen ja maksamismääräys kihlakunnantuomarin tai raastuvanoikeuden puheenjohtajan käsittelemissä maksamismääräysasioissa 40 markkaa kumpikin.

(Kumotaan)

Pöytäkirjanote kihlakunnanoikeuden, kihlakunnantuomarin tai kiinteistötuomarin käsiteltävässä lainhuudatus- tai kiinnitysasiassa, kun se sisältää päätöksen, jolla lainhuudatusasia taikka kiinteistö-, irtaimisto- tai metsäkiinnitysasia on lopullisesti tutkittu ja ratkaistu, lainhuudatusasiassa 260 markkaa ja kiinnitysasiassa 210 markkaa.

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Rekisteriote:

3) kaupparekisteristä 50 markkaa sekä paikallisviranomaisen pitämästä kaupparekisteriin perustuvasta paikallislueettelosta 50 markkaa, jos otteen antaa henkikirjoittaja ja 40 markkaa, jos otteen antaa maistraatti;

3) kaupparekisteristä 50 markkaa sekä *henkikirjoittajan paikallisviranomaisena pitämästä kaupparekisteriin perustuvasta paikallislueettelosta* 50 markkaa;

Todistus, joka annetaan erityisenä toimituskirjana tai kirjoitetaan viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan:

1) julkisen notaarin antama todistus 15 markkaa;

(Kumotaan)

2) merkintä vekseliin ja shekkiin protestin toimittamisesta 15 markkaa;

(Kumotaan)

12 §

Leimaverosta ovat vapaat toimituskirjat:

2) asioissa, jotka koskevat:

10) sellaisten saantojen lainhuutoa, joita koskevat luovutuskirjat 30 §:n 1 momentin 2—4 kohdan mukaan ovat leimaverosta kokonaan vapaat, taikka sellaisten lainojen myöntämistä tai kiinnittämistä, joiden saamistodisteet 51 §:n mukaan ovat vapaat sanotusta verosta;

10) sellaisten lainojen myöntämistä, joiden saamistodisteet 51 §:n mukaan ovat vapaat leimaverosta;

13 §

Asiakirja, jonka asiallinen antaa tai esittää korkeimmalle oikeudelle, korkeimmalle hallinto-oikeudelle, hovioikeudelle, kihlakunnanoikeudelle, maaoikeudelle, raastuvanoikeudelle tahi riita-asiassa vesiyläioikeudelle tai vesioikeudelle, on sikäli kuin 13 a, 14 ja 15 §:ssä sekä 4—7 luvussa ei toisin säädetä, laseuteen tai sivuluukuun katsomatta, varustettava leimalla seuraavin määrin:

13 §

Asiakirja, jonka *asianosainen* antaa tai esittää korkeimmalle oikeudelle, korkeimmalle hallinto-oikeudelle, hovioikeudelle, maaoikeudelle *taikka* riita-asiassa vesiyläioikeudelle tai vesioikeudelle, on sikäli kuin 14 ja 15 §:ssä sekä 4 ja 7 luvussa ei toisin säädetä, laseuteen tai sivuluukuun katsomatta, varustettava leimalla seuraavin määrin:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki

lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjain yksinkertaistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

(Kumotaan)

Kun lainhuudatusta tai kiinnitystä koskeva asia on lopullisesti tutkittu ja ratkaistu, annetaan hakijalle toimituskirjana pöytäkirjanote, josta suoritettavan lunastusmaksun suuruus vahvistetaan asetuksella erikseen lainhuudatus- ja erikseen kiinnitysasioissa toimituskirjan lehtilukuun katsomatta kiinteäksi sen työmäärän ja niiden kustannusten mukaan, mitkä sanottujen asiain käsittelystä on asiaa kohden keskimäärin katsottava aiheutuvan oikeudelle tai tuomarille.

Muutoin on lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa laadituista pöytäkirjoista sekä näiden yhteyteen liitetystä asiakirjoista annettavien otteiden ja jäljennösten lunastusmaksuista voimassa, mitä toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavista maksuista on erikseen säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

4.

Laki

maksamismääräyslain 17 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

(Kumotaan)

Mitä leimaverolaissa on säädetty kihlakunnan- ja raastuvanoikeudesta, on tässä laissa tarkoitetuissa asioissa sovellettava kihlakunnantuomariin ja raastuvanoikeuden puheenjohtajaan huomioon ottaen kuitenkin, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

Velallisen tekemä kirjallinen ilmoitus, jota 5 §:n 1 momentissa tarkoitetaan, on leimaverosta vapaa.

Voimassa oleva laki

Jos postin tai lähetin välityksellä saapunut asiakirja, josta on suoritettava leimaveroa, ei ole asianmukaisesti leimamerkeillä varustettu, palautettakoon se käsiteltäväksi ottamatta lähettäjälle.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

5.

Laki

eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetun lain 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1973 annetussa laissa (981/73), ja

muutetaan 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (871/84), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

1 §

Oikeuslaitokseen kuuluvain viranomaisten, maistraattien, julkisten notaarien, lääninvirkakunnan maalla olevain virkamiesten, poliisilaitosten viranomaisten, radiolaitteiden tarkastajain ja katsastajain, merentutkimuslaitoksen, Helsingin, Jyväskylän ja Oulun yliopistojen, eläinlääketieteellisen korkeakoulun, teknillisen korkeakoulun, valtion oppi- ja merenkulkukoulujen, teknillisten oppilaitosten, kiinteistönlittäjälautakunnan, kansa- ja oppikouluhallinnon virkamiesten ja maatalouspiirien piiripäälliköiden toimituskirjoista, mikäli niistä ei ole säädetty suoritettavaksi ainoastaan leimaveroa, voidaan säätää otettavaksi lunastusta sekä mainittujen viranomaisten virkatoimista toimituspalkkiota.

Ehdotus

1 §

Maa- ja vesioikeuksien, julkisten kaupanvavistajien, lääninvirkakunnan maalla olevien virkamiesten, poliisilaitosten viranomaisten, radiolaitteiden tarkastajien ja katsastajien, merentutkimuslaitoksen, Helsingin, Jyväskylän ja Oulun yliopistojen, eläinlääketieteellisen korkeakoulun, Teknillisen korkeakoulun, valtion oppi- ja merenkulkukoulujen, teknillisten oppilaitosten, kiinteistönlittäjälautakunnan, kansa- ja oppikouluhallinnon virkamiesten ja maatalouspiirien piiripäälliköiden toimituskirjoista, mikäli niistä ei ole säädetty suoritettavaksi ainoastaan leimaveroa, voidaan säätää otettavaksi lunastusta sekä mainittujen viranomaisten virkatoimista toimituspalkkioita.

2 §

Eräiden lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa annettavien toimituskirjain lunastusmaksujen perusteista on säädetty erikseen.

(Kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

1.

Asetus

yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista

Oikeusministerin esittelystä säädetään yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista päivänä kuuta 198 annetun lain (/) nojalla:

1 §

Soveltamisala

Yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista peritään maksuja valtiolle tämän asetuksen mukaisesti, jollei jonkin suoritteen osalta ole toisin säädetty.

2 §

Kokonaiskustannukset

Suoritteen kokonaiskustannuksia laskettaessa otetaan huomioon suoritteen tuottamiseen osallistuneiden eri henkilöstöryhmien tehollisen työajan keskimääräisten palkkakustannusten lisäksi muina henkilökustannuksina 68 prosenttia mainituista palkkakustannuksista sekä muina kustannuksina 30 prosenttia palkka- ja muiden henkilökustannusten yhteismäärästä.

3 §

Alioikeuden hakemusasiat

Hakemuksien käsittelystä yleisen alioikeuden kansliassa tai oikeuden istunnossa peritään *hakemusmaksu*.

Hakemuksesta vireille tulevan asian käsittelystä peritään 300 markkaa, jollei 3 tai 4 momentista muuta johdu.

Jäljempänä mainittujen hakemusasioiden käsittelystä peritään seuraavat hakemusmaksut:

- 1) holhouslaissa mainittu asia 100 markkaa;
- 2) avioehtoasia, avioliittolain (234/29) 35 §:n 4 momentissa, 45 §:n 1 momentissa tai 105 §:ssä, avioliittolain voimaannuttamisesta annetun lain (235/29) 4 §:n 3 momentissa tai eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain (379/29) 16 §:ssä tarkoitettu asia 100 markkaa;
- 3) testamentin tallentamista tai valvontaa koskeva asia 100 markkaa;

4) perukirjan rekisteröintiä tai perunkirjoitusajan pidentämistä koskeva asia 50 markkaa;

5) lainhuudatusasia 250 markkaa;

6) kiinnityksen vahvistamisasia 150 markkaa;

7) kiinnityksen uudistamis- tai kuolettamisasia 100 markkaa;

8) tontin tai yleisen alueen muodostamista koskeva asia 800 markkaa;

9) meriselitysasiasia 900 markkaa;

10) maksamismääräysasia käsittelykerralta 60 markkaa; sekä

11) konkurssiasia kultakin käsittelykerralta erikseen seuraavasti:

a) hakemus, velallisen kuulustelu, velkojainkuulustelu ja esiinhuuto 200 markkaa; ja

b) valvonta ja tuomio 500 markkaa.

Seuraavat hakemusasiat käsitellään maksutta:

1) virkavalan tai muun erillisen valan tai vakuutuksen antaminen;

2) isyyden tunnustamista koskeva asia;

3) perukirjan rekisteröinti, kun pesä on käytännössä varaton; ja

4) tuomioistuimen omasta aloitteestaan tai toisen viranomaisen ilmoituksesta käsittelemä asia.

4 §

Alioikeuden riita- ja rikosasiat

Alioikeudessa kanteella vireille pantavassa asiassa peritään *haastemaksua* ja *oikeudenkäyntimaksua*.

Haastemaksu on kirjallisella haasteella vireille pantavassa asiassa 100 markkaa. Jos samassa asiassa myöhemmin otetaan lisähaaste tai vastahaaste, peritään samansuuruinen maksu.

Asian käsittelystä oikeuden istunnossa perittävä oikeudenkäyntimaksu on 300 markkaa käsittelykerralta.

Rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä käyttää puhevaltaa, ei haaste- eikä oikeudenkäyntimaksuja peritä.

Rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä ei ole ottanut puhevaltaa, peritään edellä tässä pykälässä säädetty maksut.

Mikäli asian käsittely raukeaa kokonaan asianosaisten poissaolon johdosta tai jos kantaja heti käsittelyn alussa peruuttaa kanteensa taikka jos käsittely sisältää vain päätöksen julistamisen, ei tältä käsittelykerralta oikeudenkäyntimaksua peritä.

5 §

Alioikeudesta annettavat todistukset

Alioikeudessa annettavista todistuksista peritään *todistusmaksuja* seuraavasti:

- 1) lainhuudatustodistus tai oikeaksi todistettu jäljennös lainhuutorekisterikortista 25 markkaa;
- 2) rasiustodistus 100 markkaa;
- 3) omavaraisuustodistus 25 markkaa;
- 4) lainvoimaisuustodistus 25 markkaa; ja
- 5) muu todistus, joka annetaan eri pyynnöstä 25 markkaa.

Todistuksesta, joka kirjoitetaan ilman eri pyyntöä asiakkaalle annettavaan asiakirjaan, ei todistusmaksua peritä.

6 §

Maistraatin suoritteet

Asiassa, jossa maistraatti tekee päätöksen tai muun pyydetyn toimenpiteen suoraan hakemuksesta tai ilmoituksesta kuulematta vastapuolta tai hankkimatta muulta viranomaiselta lausuntoa tai muuta selvitystä, peritään *hakemusmaksuna* 100 markkaa.

Ulosotto- ja hallintoasiassa, jossa maistraatti antaa lopullisen päätöksen kuulemismenettelyn jälkeen, peritään *lainkäyttömaksuna* 300 markkaa.

Maistraatin ennen asian lopullista ratkaisua antamasta päätöksestä, jossa myönnetään väliaikainen takavarikko, hukkaamiskielto, muu turvaamistoimenpide taikka toimenpidekielto, peritään erikseen 2 momentissa säädetty lainkäyttömaksu.

Asiassa, jossa on kysymys ulosmittausvalituksesta tai valituksesta ulosottomiehen muusta menettelystä, ei edellä tässä pykälässä säädettyjä maksuja peritä.

Maistraatin suoritteista alus-, kauppa- ja yhdistysrekisteriasioissa, haastemiesten suoritteista, siiviliivihkimisviranomaisten suoritteista sekä maistraatin todistuksista perittävistä maksuista on säädetty jäljempänä erikseen.

7 §

Maistraatin suoritteet alusrekisteriviranomaisena

Maistraatin suoritteista alusrekisteriviranomaisena peritään seuraavat maksut:

- 1) *hakemusmaksu*
 - a) alusrekisteriasiansa 150 markkaa;
 - b) aluskiinnityksen vahvistamisasiassa 150 markkaa; ja
 - c) aluskiinnityksen uudistamis- tai kuolettamisasiassa 100 markkaa; sekä
- 2) *todistusmaksu*
 - a) kansallisuuskirjasta 150 markkaa;
 - b) väliaikaisesta kansallisuustodistuksesta 60 markkaa;
 - c) rasiustodistuksesta alukseen 100 markkaa; ja
 - d) alusrekisteriotteesta 150 markkaa.

Hakemusmaksua ei kuitenkaan peritä aluksen rekisteristä poistamista koskevan asian käsittelystä eikä myöskään alusrekisterilain (211/27) 22 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä.

8 §

Maistraatista annettavat kaupparekisterin- ja yhdistysrekisterinotteet

Maistraatista annettavasta kaupparekisterinotteesta ja yhdistysrekisterinotteesta peritään *todistusmaksuna* 50 markkaa.

9 §

Maistraatista annettavat muut todistukset

Maistraatista annettavasta todistuksesta peritään 25 markkaa todistukselta. Maksua ei kuitenkaan peritä vihkimisviranomaisen eikä haastemiehen antamasta todistuksesta, joista on erikseen säädetty, eikä myöskään todistuksesta, joka kirjoitetaan ilman eri pyyntöä asiakkaalle annettavaan asiakirjaan.

10 §

Julkisen notaarin suoritteet

Julkisen notaarin suoritteista peritään *toimitus- ja todistusmaksuja* seuraavasti:

- 1) ennen otetun jäljennöksen oikeaksi todistamisesta 5 markkaa sivulta, enintään kuitenkin 50 markkaa asiakirjalta;
- 2) todistuksesta, joka annetaan erityisenä asiakirjana tai kirjoitetaan julkiselle notaarille esitet-

tyyn asiakirjaan (notaarintodistus) 25 markkaa;

3) protestista 100 markkaa;

4) tallelokeron avaamisesta tai sulkemisesta 100 markkaa ja kultakin avatulta tai suljetulta lokerolta lisäksi 10 markkaa; ja

5) muusta julkisen notaarin suorittamasta toimenpiteestä 100 markkaa alialta, ei kuitenkaan kaupanvahvistuksesta.

11 §

Eräiden viranomaisten suoritteet

Siviilivihkimis- ja kuuluttamisviranomaisen ja haastemiehen suoritteista perittävistä maksuista samoin kuin julkisen kaupanvahvistajan suoritteista perittävistä palkkioista ja korvauksista on säädetty erikseen.

12 §

Otteet ja jäljennökset

Viranomaisen pöytäkirjasta tai muusta viranomaisen arkistossa säilytettävästä asiakirjasta eri tilauksen perusteella valmistettavasta otteesta tai jäljennöksestä, joka todistetaan oikeaksi, peritään *ote- tai jäljennösmaksuna* 5 markkaa sivulta, enintään kuitenkin asian käsittelystä perityn hakemus-, oikeudenkäynti- tai lainkäyttömaksun määrä.

Edellä 1 momentissa säädettyä maksua ei peritä pöytäkirjanotteesta, todistuksesta tai muusta toimituskirjasta, joka maksuvelvolliselle annetaan ilman eri tilausta asiassa, jossa peritään muu tässä asetuksessa säädetty maksu.

Oikeaksi todistamattomista jäljennöksistä perittävistä maksuista on säädetty erikseen.

13 §

Erilliset kustannukset

Asianosaiselta peritään kustannukset, jotka viranomainen on asianosaisen puolesta suorittanut sekä kustannukset niistä viranomaisen toimenpiteistä, joiden suorittaminen olisi kuulunut asianosaiselle.

14 §

Maksuvelvollisuus

Maksuvelvollinen on:

1) hakemusasiassa hakija, konkurssiasiassa konkurssin alettua konkurssipesä;

2) riita-asiassa kantaja;

3) rikosasiassa sen vireille pannut asianomistaja;

4) valitusasiassa valittaja; sekä

5) todistuksen, jäljennöksen, otteen tai erillisen toimenpiteen osalta sen tilaaja.

Jos saman maksun suorittamiseen on useita maksuvelvollisia, vastaavat he siitä yhteisvastuullisesti.

Asiassa, jossa vastaaja kirjallisen vastahaasteen nojalla ajaa vastakannetta, peritään haaste- ja oikeudenkäyntimaksut kummaltakin osapuolelta erikseen.

Jutussa, jossa käsitellään yhdessä kanne ja lisäkanne, peritään vain yksi oikeudenkäyntimaksu siltä käsittelykerralta, jossa kanteet on käsitelty yhdessä.

15 §

Maksuvelvollisuudesta vapaat

Tässä asetuksessa säädettyjen maksujen suorittamisesta ovat vapaat:

1) valtion viranomaiset;

2) sosiaalilautakunta ja holhouslautakunta;

3) vieraan valtion tuomioistuin, viranomainen ja kansalainen sekä kansainvälinen elin asioissa, joita käsitellään soveltaen kansainvälistä oikeusapua koskevia sopimuksia ja säännöksiä; ja

4) asianosaiset tai asiat, jotka muualla laissa on säädetty maksuista vapaiksi.

Todistus, jonka tuomari antaa asianomaiselle puhevallan varaamista varten, on maksuton.

16 §

Maksujen perintä

Maksuvelvollisen suoritettavaksi asetettu maksu peritään suoritteen valmistumisen jälkeen toimituskirjaa tai muuta asiakirjaa luovutettaessa, postiennakolla tai erillisellä laskulla.

Maksua laskulla perittäessä se on suoritettava viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun lasku on toimitettu maksuvelvolliselle. Postitse lähetetty lasku katsotaan toimitetuksi maksuvelvolliselle seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun lasku on annettu postin kuljetettavaksi.

Postitse asiakirjoja toimitettaessa ei posti- ja lähetysmaksuja peritä.

Maksuvelvollinen voi suorittaa suoritteesta valtiolle tulevan maksun myös etukäteen, jos asianomainen viranomainen tämän hyväksyy.

17 §

Viivästysseuraamukset

Jos maksuvelvollinen ei suorita hänen maksettavakseen asetettua maksua 16 §:ssä säädettyä määräajassa, häneltä voidaan periä lisäksi *viivästysmaksuna* 25 markkaa suoritteelta.

18 §

Ulosottokelpoisuus

Tässä asetuksessa tarkoitetut maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

19 §

Tarkemmat määräykset

Oikeusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta.

20 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Asetusta sovelletaan asioihin, jotka tulevat viireille tässä asetuksessa mainitussa viranomaisessa voimaantulopäivänä taikka sen jälkeen. Asetusta sovelletaan niihin lykättyihin juttuihin, joiden käsittely jatkuu voimaantulopäivänä tai sen jälkeen asianomaisten käsittelykertojen osalta, samoin kuin niihin asiakirjatilauksiin, jotka tehdään mainitun voimaantulon jälkeen.

2.

Asetus**maksamismääräysasetuksen 3 §:n kumoamisesta**

Oikeusministerin esittelystä säädetään 16 päivänä heinäkuuta 1954 annetun maksamismääräyslain (319/54) 18 §:n nojalla:

1 §

Täten kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1977
annetun maksamismääräysasetuksen (1117/77)
3 §.

2 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

3.

Asetus

toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkioista annetun asetuksen muuttamisesta

Oikeusministerin esittelystä

kumotaan toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkioista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetun asetuksen 2 §:n arpajaisia, arvontaa, kuulutusta avioliittoon, määräystä, protestia, päätöstä, päätösjäljennöstä, rekisteröimistä, sisäänkirjoitusrahoja, testamentin valvontaa, tiedoksiantamista ja vihkimistä koskevat nimikkeet, katselmusta koskevan nimikkeen 1 kohta, pöytäkirjanotetta koskevan nimikkeen lainhuudatus- ja kiinnitysasiaa koskeva kohta, todistusta koskevan nimikkeen 1—3, 4, 6 ja 9 kohta sekä 10 kohdan täysivaraisuudentodistusta koskeva kappale sekä 10 §, sellaisina kuin ne ovat, päätösjäljennöstä koskeva nimike 1 päivänä lokakuuta 1976 annetussa asetuksessa (824/76), rekisteröimistä koskeva nimike ja todistusta koskevan nimikkeen 4 kohta muutettuina 23 päivänä helmikuuta 1973 ja 26 päivänä syyskuuta 1975 annetuilla asetuksilla (199/73 ja 755/75), pöytäkirjanotetta koskevan nimikkeen lainhuudatus- ja kiinnitysasiaa koskeva kohta ja todistusta koskevan nimikkeen 2 ja 3 kohta viimeksi mainitussa asetuksessa sekä muut nimikkeet, katselmusta koskevan nimikkeen 1 kohta ja todistusta koskevan nimikkeen 1, 6 ja 9 kohta sekä 10 kohdan täysivaraisuudentodistusta koskeva kappale mainitussa 23 päivänä helmikuuta 1973 annetussa asetuksessa, sekä

muutetaan 1 § sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 23 päivänä helmikuuta 1973 annetulla asetuksella sekä 8 päivänä helmikuuta 1985 ja 4 päivänä huhtikuuta 1985 annetuilla asetuksilla (165/85 ja 299/85), seuraavasti:

1 §

Jäljempänä kahdessa ryhmässä lueteltujen viranomaisten antamista toimituskirjoista on suoritettava lunastusta sekä heidän virkatoimistaan toimituspalkkiota ja eräitä korvauksia sen mukaan, kuin tässä asetuksessa säädetään.

1 ryhmä

Helsingin, Jyväskylän ja Oulun yliopistojen sekä eläinlääketieteellisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun viranomaiset, maa- ja metsäministeriön puheenjohtajat, merentutkimuslaitos sekä ritarihuoneen johtokunta

2 ryhmä

Väestön muuttoliikkeen valvontaa, henkikir-

joitusilmoitusten vastaanottamista ja muita henkikirjoitukseen liittyviä toimenpiteitä varten kuntaan määrätty piirimies,

radiolaitteiden tarkastaja ja katsastaja,

opettajakorkeakoulujen, valtion oppi- ja merenkulkukoulujen sekä teknillisten oppilaitosten rehtori tai johtaja ja opettajaneuvosto tai neuvottelukunta,

kiinteistönvälittäjälautakunta,

kansa- ja oppikouluhallinnon virkamies sekä maatalouspiirin piiripäällikkö.

Poliisiviranomaisten ja muiden poliisimiesten eräistä virkatoimista on suoritettava palkkiota ja korvausta sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1986.